

Atklāta vēstule

Ģenerālprokuroram Ērikam Kalnmeieram

Kopija:

Saeimas Nacionālās drošības komisijai

Nacionālās drošības padomei

God. Kalnmeiera kungs,

Izmeklējot iespējamu valsts noslēpuma izpaušanu, Drošības policija šonedēļ nopratināja žurnālistus — Indru Spranci no žurnāla IR un Ivo Leitānu no Latvijas Televīzijas. Viņiem bija jāsniedz liecības kriminālprocesā, ko Ģenerālprokuratūra ierosināja 2016. gada jūlijā pēc Krimināllikuma 94. panta “Valsts noslēpuma apzināta izpaušana”. Žurnālisti tika iztaujāti par intervijām, kurās KNAB Operatīvo izstrāžu daļas vadītājs Juris Jurašs 2016. gada jūlijā informēja sabiedrību par miljona eiro kukuļa piedāvājumu viņam, lai izmeklēšanā esošo “Latvijas dzelzceļa” vadības kriminālprocesu (tā sauktā “Magoņa un Osinovska lieta”) no kukuļdošanas gadījuma pārvērstu par tirgošanos ar ietekmi, par ko paredzēti maigāki sodi.

Lieciniekam saskaņā ar Kriminālprocesa likumu ir pienākums liecināt par visu, “kas viņam zināms saistībā ar konkrēto noziedzīgo nodarījumu”, taču žurnālistiem joprojām nav skaidrs, kas tad ir konkrētais noziedzīgais nodarījums, par kuru šis kriminālprocess ierosināts. Tāpat nav skaidrs, kāpēc šajā procesā tiek pratināti žurnālisti, kas veikuši savus profesionālos pienākumus — korekti atspoguļojuši informāciju, kuras patiesumu pats avots publiski apstiprinājis. Šie apstākļi rada bažas, ka tiesībsargājošo iestāžu resursi tiek tērēti, lai nepamatoti vērstos pret iespējamās korupcijas izgaismošanu un neatkarīgiem medijiem. Tāpēc aicinām Jūs bez kavēšanās sniegt skaidras atbildes uz jautājumiem, kas šīs bažas varētu kļiedēt.

1. Par kāda valsts noslēpuma izpaušanu ir ierosināts šis kriminālprocess, ja saskaņā ar likumu valsts noslēpums nevar būt ziņas par korupcijas gadījumiem un amatpersonu nelikumīgu rīcību, bet tieši par to sabiedrību informēja Juris Jurašs un žurnālisti?
2. Kāpēc Ģenerālprokuratūra deva uzdevumu Drošības policijai nopratināt žurnālistus šajā lietā, ja pats informācijas avots ir atkārtoti apliecinājis publiskotās informācijas atbilstību, bet izpaust citas detaļas par savu darbu žurnālistiem liedz profesionālās ētikas un likuma prasība sabiedrības interešu vārdā aizsargāt savus avotus?
3. Vai Ģenerālprokuratūra ir ierosinājusi kriminālprocesu, lai izmeklētu kukuļa piedāvāšanas gadījumu, par kuru sabiedrību informēja Juris Jurašs? Ja nē - kādi tam ir iemesli?
4. Kāds ir progress “Magoņa un Osinovska lietas” kriminālizmeklēšanā, kāpēc tā joprojām nav nodota tiesai un kad tas gaidāms?

Konkrētais kriminālprocess par valsts noslēpuma izpaušanu nav pirmais gadījums, kad Ģenerālprokuratūras rīcību var uztvert kā apzinātu vēršanos pret žurnālistu profesionālo darbību. Piemēram, pagājušajā rudenī Jūs uzdevāt uzraudzības kārtībā izvērtēt izbeigšanas pamatotību un likumību kriminālprocesam, kurš 2015.gadā tika uzsākts pret Latvijas Televīzijas raidījuma "Aizliegtais paņēmiens" žurnālisti Sanitu Miķelsoni. Tas notika vairākus mēnešus pēc Valsts policijas lēmuma izbeigt kriminālprocesu par nelikumīgām darbībām ar fiziskas personas datiem, jo izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva. Turklāt tobrīd Jums jau bija labi zināms, ka krimināllieta bija sāкта par žurnālistisku eksperimentu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, aicinām Jūs respektēt žurnālistu īpašo lomu demokrātiskā sabiedrībā, kuras tiesiskuma aizsargāšana ir Jūsu tiešais pienākums.

Ar cieņu,

Inga Sprinģe,
Latvijas Žurnālistu asociācijas
valdes priekšsēdētāja vietiece

Iveta Elksne,
Latvijas televīzijas
Ziņu dienesta direktore

Nellija Ločmele,
Žurnāls IR,
galvenā redaktore

Rīgā, 2017. gada 17. februārī